

Zondags altijd uitgaat met den koetsier van de Familie. Daarom antwoordde ik van morgen, toen U onder m'n dweilen, lachend zei „dat ik met m'n schoone japon toch niet zoo moest kruipen over den stofferigen, natten vloer, want dat ik dan zelf ook voor dweil speelde”: „ik ben ook maar van 'n dweil gemaakt.” (Hare oogen werden vochtig.) „Neen, mensch,... 'k heb wat door haar moeten verduren!”

Dan zeiden haar broers tegen Grootmoeder „dat ze niet wilden werken voor 't jong van 'n ander, dat bij hen den boel maar opat; en dan sloegen ze me en noemden me „onecht!” — alsof ik dat helpen kon!”

„'t Is toch bar!” viel Mevrouw haar in de rede, medelijgend-bitter.

Doch Cornelia was te zeer vervuld van eigen-geleden-leed om zich van haar verhaal te laten afbrengen en ging gejaagd voort, alsof zij vreesde iets te zullen vergeten:

„Dan kreeg ik nog al eens mooie kleeren van die Mevrouw uit Amsterdam, die haar kinderen niet meer konden dragen, en dan was 't op school: „Ja, jij kunt licht netjes wezen; je eigen moeder moet dienen omdat ze geen man heeft en nu heb je allemaal gekregen kleeren.” Soms was Grootmoeder ook knorrig omdat ze zooveel zorgen en verdriet had; dan was ze wel eens driftig op me, vooral als ik van den meester strafwerk had. Op 't laatst vertelde ik het niet meer en van school komende, stopte ik m'n lei onder braamstruiken langs den weg, ging 's morgens vroeg van huis en maakte dan, in 't gras zittend, gauw mijn strafwerk af. Af en toe kwam moeder eens over. Ik zeg nu wel „moeder” maar dat zeg ik niet tegen háár, ik zeg altijd maar „Dilia;” zooveel schelen we niet en 't is mooi genoeg voor haar. „Moeder!” Verbeeld je! Ze was dan altijd even ruw tegen me, zoodat Grootje op een keer zei, dat als ze alléén kwam om me te maltraiteeren, ze dan wel kon wegblijven. — Toen ik ouder werd, moest ik er uit en gaan dienen. Ik kwam bij een oom, om te melken. Ook 'n baantje, 's morgens vroeg op de hondenkar; als 't regende met 'n oude jas van hem aan. Soms was er politie op den weg, dan moest ik nog loopen ook. Dat gebeurde 's middags dikwijls. Als 'n paard heb ik voor de eg geloopt en dagen aaneen in 't nat aardappelen geraapt. Ook moest ik meehelpen hooien. Een keer werd die vent toch zoo driftig op me, omdat ik niet gauw genoeg opschoot naar z'n zin en toen sloeg hij den steel van de hooivork

op me stuk en dien moest hij toen lekker laten maken, daar smulde ik toch nog aan.”

Akelig-zenuwachtig lachte 't meisje toen bij die herinnering. Hare bruine oogen schitterden; hare wangen waren gloeiend-rood. Zij zát nu slecht-opschietend, aardappelen te schillen. (Bezigheden, die zij even goed zittende kon verrichten, mocht zij nooit staande doen).

„Toen ik 'n poosje met m'n „jongen” had geloopt”, — begon zij weer — „wilde hij niet dat ik er bleef. We mogen elkander gaarne lijden. Hij is altijd even hartelijk voor me. Hij is tòch erg tegen m'n dienen en zou maar liever trouwen, hoewel we geen van beiden veel bezitten; maar hij heeft een slecht kosthuis en als we samen-zijn dan moeten we altijd maar buiten, of op straat loopen of eens in 'n café gaan zitten.”

Zij was ál dralender gaan spreken en nu kwam het hooge woord er uit: „Daarom ook, als Mevrouw 't goed vindt, zouden we maar hoe eer hoe liever trouwen, anders krijgt Mevrouw misschien nog meer last dan gemak van me.”

Dikke, bittere tranen rolden over haar pijnlijk vertrokken gelaat en eenige oogenblikken later bracht zij nasnikkend en zuchtend uit: „Wat ben ik blij, wat gevoel ik me verlicht dat alles er uit is! Bent U niet boos, Mevrouw?”

„Ik weet op alles niets anders te zeggen, Cornelia, dan dat ik diep medelijden met je heb.”

Mevrouw deed aan haar wat zij kon.

Aan hare moeder vroeg Cornelia om eenigen bijstand en om toestemming tot haar huwelijk. 't Antwoord was: „Hulp kan ik U niet verlenen en toestemming hebt ge van mij niet noodig.” —

Schoone gevolgen voorwaar van vrije harts-tocht-liefde!???. . . .

Het was te wenschen dat zulke verlaten Kinderen door den Staat werden onteigend en opgevoed tot flinke menschen naar lichaam en geest.

April 1905.

NR.

Gebonden.

n 't verlaten schoollokaal, vóór de leege banken, zit ze over haar werk gebogen, zocals iederen tus-schen-den-middag en haar pen vliegt over het papier, haar linkerhand schikt

de aantekeningen, die ze uitwerken moet en wijst bij. Steeds gejaagder vliegt de pen voort. Haar wangen gloeien koortsachtig, haar lippen zijn stijf op elkaar geklemd, haar wenkbrauwen hoog opgetrokken als van eene, die haar gelaat in bedwang moet houden, dat 't geen andere uitdrukking vertoont dan zij wil.

Ze voelt 't aankomen, die gevreesde bui van wanhoop, van radeloos verlangen en radelooze drift. Ze voelt, dat ze zoo aanstonds de teugels zal moeten laten glippen, de teugels, waarmee ze haar sterk, gezond jong leven, hakend en smachtend naar beweging, naar vrijheid, al zoolang heeft gebreideld; ze voelt, dat zoo aanstonds geen scherpe spoor, geen knallende zweep, in de vormen van blijde toekomst, naderende beslissingsdagen, helpen zal. Haar jonge, sterke ziel zal gaan steigeren, de teugels verbreken en zweep noch spoor meer tellen.

Ze werpt de pen weg, dat 't spat over de keurig uitgewerkte aantekeningen; ze smijt een boek dicht en werpt 't neer op tafel, met een harden slag; dan springt ze op en loopt 't lokaal heen en weer, met haar handen soms gedrukt op haar gloeiende slapen.

Dan blijft ze staan voor de open kacheldeur. 't Gebouw, waarin ze zich bevindt, staat aan 't uiterste einde der groote stad, met een onbelemmerd gezicht over de weiden. De groote kachel krijgt lucht door een getralied rooster.

Door dat zwarte getraliede rooster heeft ze de lente zien aankomen over het land, heeft ze 't gras groen zien worden, de boterbloemen zien gelen, 't vee in de weide gezien, iederen dag weer vermeerderd. Door dat rooster heeft ze ginder op 't wilgenwegje tusschen de landen door haar medewerksters zien gaan, middag op middag. Zij hadden reeds bereikt, waarnaar zij streeft, of willen 't niet bereiken, omdat ze van 't Leven niets anders vragen dan eten en drinken en kleeren.

En dan heeft ze hier altijd door in dezelfde houding gezeten, over haar werk gebogen, en zoo nu en dan heeft ze eens een' blik geworpen naar 't wijde, zonnige verschie, waarvan haar juist dat stukje was afgemeten achter tralies — en dan heeft ze zich steeds gevleid met de heerlijkheid, die haar wacht, als ze overwonnen zal hebben, en heeft zich steeds voorgehouden, dat 't toch heelemaal haar eigen verkiezing was, en dat ze anders ook maar niets *meer* van 't Leven moest vragen dan eten en drinken en kleeren.

En ze heeft zich telkens, maanden achtereen, kalm beredeneerd, maar nu kan ze niet langer.

Nu voelt ze 't aankomen, die bui van smachtend verlangen naar vrijheid.

Op haar knieën werpt ze zich neer voor de geopende kacheldeur en staart door het tralierooster over de weilanden heen naar het zonlichte verschie. Ginds golven de duinen, meer vermoed dan gezien, in den zonnenevel, daar, daar hoort ze, en niet hier, gedrukt en geprangd, zonde doende door één oogeblik verpoozing.

En zóó blijft ze liggen, de handen incengeklemd, de oogen groot, brandend wijd open, met den koortsgloed van 't heete verlangen er in.

Dan hoort ze de stommelende schreden der kinderen op de trap; ze rijst op en is weer kalm en gewoon, schijnbaar. Voor twee uren is de bui afgetrokken.

Dan, om vier uur, wacht ze tot de anderen weg zijn en treedt de schooldeur uit, het wijde verschie te gemoet. In zelfmarteling staat ze op den dijk, hoog gedragen boven de weilanden, en verbeeldt zich hoe 't nu ginder is, in de duinen, langs het strand — en tranen van onuitsprekelijk verlangen, een verlangen, dat haar jonge ziel doorsnijdt en doorbeeft, stroomen haar uit de brandende oogen langs de gloeiende wangen.

Dan gaat ze naar huis en sluit zich in haar werkkamer op, maar geen boek kan zij openen. Met 't hoofd op de armen schreit ze, lang en hevig, tot ze geen tranen meer heeft, en afgemat van 't schreien ter ruste gaat.

Den volgenden morgen staat ze op, de oogen nog gezwollen, 't hoofd nog zwaar van 't schreien, maar kalm en vol goeden moed.

Een kalm-blijde glimlach speelt om haar lippen, omdat „de bui” weer voorbij is en ze er waarschijnlijk weer voor lang van bevrijd is.

Dan gaat ze naar school, om twaalf uur eet ze weer haastig, zet zich aan de tafel voor de verlaten banken, opent haar schriften en buigt zich weer over haar werk.

Door 't tralierooster ziet ze weer de velden in hunne eerste zomerweelde, en haar medewerksters ziet ze wandelen op 't wilgenwegje.

Gestadig werkt ze door, haar pen vliegt over 't papier en haar linkerhand schikt de aantekeningen en wijst bij — tot de stommelende schreden der kinderen op de trap gehoord worden.

Dan sluit ze de boeken en staat met kalm, vredig gelaat op, voldaan over haar tusschen-den-middag.

De bui is over.

NANNIE VAN WEHL.

In het Beiersche hoogland.

19 Augustus 1905.

berammergau zelf maakt een zeer zindelijken indruk; de hoofdtak van nijverheid der bevolking is het houtsnijden, waarin de bewoners het ver hebben gebracht. Sinds eeuwen houden de Oberammergauers zich hiermede bezig; aan het einde der 18e eeuw ging de werkkraft aan het tanen, de ambitie verdween geheel en al in het begin der 19e eeuw door de vele oorlogen, die geheel Europa in opschudding brachten en den handel deden verslappen. Omstreeks 1820 wakkerde de vlam weer op; een rustiger tijd brak aan, die den handels- en werkgeest deed herleven, en op het oogenblik staat de houtsnijkunst der bewoners van Zuid-Beieren hooger, dan die der Zwitsers, die meer machinaal werken, terwijl de Oberammergauers alles met de hand snijden.

De bergtoppen rondom lokken uit tot bergklimmen; de panorama's die men op de bergen geniet zijn onvergetelijk en zoo tusschen de bergen verblijfhoudend, te midden van een eenvoudige, vertrouwend volk, stemt menigeen tot nadenken. Ik kan mij zoo best begrijpen, dat de ongelukkige koning Lodewijk van Beieren met zijn zwaarmoedig temperament gaarne te midden van zijn bergvolk leefde. Aandoenlijk is het de vereering gade te slaan, waarmede de bergbewoners over *hun* koning spreken. Zij kunnen het niet gelooven, dat hij gestorven is en denken, dat hij op één van zijn jachthuizen op de bergen verblijf houdt.

Zooals U wel bekend is, ligt het slot Linderhof, waar de koning het liefste was, op twee uur gaans van Oberammergau. Vooral gedurende de laatste jaren van zijn leven, toen hij van den nacht den dag maakte, kwam hij menigmaal 's avonds in Oberammergau, en reed dan met zijn bergwagentje de bergen op naar zijn kleine jachtslot, dat op een der toppen van het gebergte ligt, of over de bergen naar Linderhof. Was het midden in den winter, en alles met sneeuw en ijs bedekt, dan veegden de trouwe Ammergauers den weg schoon,

opdat hun koning met zijn electrisch verlichte slede zijn lievelingsweg kon volgen.

Nadat ik zooveel van koning Lodewijk had hooren vertellen, kon ik den lust niet bedwingen om slot Linderhof in- en uitwendig te gaan bekijken. De weg er heen door het breede graswangdal, met de donkere rotsgevaarten aan de zijden, brengt iemand reeds in spannende verwachting. En mijn verwachting werd niet teleurgesteld!

Hoe rustig en poëtisch ligt het daar, het kleine in rococo stijl gebouwde slot, te midden van het heerlijk aangelegde park, van voren en van achteren opgevoolijkt door springende waterwerken en omgeven door de reuzen van het Beiersche hoogland. Een klein paradijs, een oase in de voortjagende menschenwereld!

Uitwendig was ik geheel onder den indruk van den smaak en het gevoel voor schoonheid die den armen koning hadden beziel. Inwendig werd die indruk ontgoocheld door de overdreven weelde en verspilzucht van den zieken koning. Het geheele slot is inwendig wit geschilderd met goud afgezet, hetgeen reeds een onrustig iets geeft. Uit alles blijkt een ziekelijke vereering voor Lodewijk XIV; bijna in iederen kamer (zij zijn allen klein) zijn een paar schilderijen of muurschilderingen te vinden, die betrekking hebben op den gouden koning. Overladen weelde heerscht alom.

Het is bijna onmogelijk de vele kunstschatten te waardeeren, door de openstapelting er van; ik kan het niet beter vergelijken, dan bij een groot magazijn van meubelen met toebehooren, alles wat tot de inrichting van een slot behoort doch dan zonder smaak te zamen gevoegd. Het is onbegrijpelijk, dat iemand, die zoo'n bijzonder oog had, om de ligging voor zijn sloten uit te zoeken, zoo bitter weinig smaak bezat voor het inwendige. Neuschwanstein maakt echter hierop een uitzondering, dat inwendig veel rustiger is door de muurschilderingen uit Wagner's Opera's en het eikenhout met ijzeren beslag.

(Ik zag dit slot voor eenige jaren). Mijn gedachten waren nog vervuld van al hetgeen ik gezien had, toen wij weer verder gingen naar klooster Ettal, dat uit de 14e eeuw dateert. In het midden der 18e eeuw werd het door brand vernield, daarna weer opgebouwd en nog steeds wordt er aan gewerkt om het te voltooiën. Na ons met een kopje koffie en een glaasje abt-liqueur te hebben versterkt, zetten wij onze wandeling voort